

Témata k případné diskusi XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

Koncepce dokončení reformy veřejné správy

Koncepce dokončení reformy veřejné správy předložená vládě v červnu 2012 navrhuje mnoho změn v oblasti územní veřejné správy. Z jednotlivých navrhovaných opatření jsou pro obce stěžejní zrušení kategorie obcí s pověřeným obecním úřadem, redukce matričních úřadů a stavebních úřadů, omezení výkonu přenesené působnosti na obcích I. typu, přenesení přestupkové agendy z obcí I. typu na obce s rozšířenou působností a proplácení přeneseného výkonu prostřednictvím standardů. Navrhuje se i omezení počtu veřejnoprávních smluv, které nyní umožňují dosáhnout optimálního řešení výkonu veřejné správy v území.

Svaz opakovaně vyjadřoval nesouhlas nejen s konkrétními navrhovanými opatřeními, ale s celým materiálem, který měl zásadní nedostatky, neboť se sice podrobně věnoval modernizaci veřejné správy a reformě územní samosprávy, nicméně ústřední státní správě věnoval jen nepatrnou pozornost. Navrhovaná opatření jsou bez přímé odezvy v reorganizaci a změně kompetencí ústřední státní správy nevyužitelná. Dále materiál postrádal u některých opatření relevantní finanční dopady do veřejných rozpočtů, protože nejen úspora na příspěvku na přenesenou působnost, ale i zmařené investice a vedlejší náklady jsou dopadem do rozpočtu obcí. Koncepci ještě před koncem roku 2012 předkládatel, kterým je Ministerstvo vnitra, stáhl z vlády k přepracování a doplnění o reformu ústřední státní správy. Měla být předložena do konce června 2013, ale dle informací bude termín prodloužen do konce roku 2013. Přestože s největší pravděpodobností dojde ke změně navrhované koncepce reformy veřejné správy týkající se obcí, tzn. nebudou navrhována takováto razantní řešení a reforma bude směřována prioritně na ústřední státní správu, navrhuje některá ministerstva i přes usnesení vlády, které zpracováním koncepce reformy pověřilo Ministerstvo vnitra, nadále centralizaci výkonu některých kompetencí. Svaz by měl proto deklarovat jednoznačný nesouhlas s reformou výkonu státní správy na obcích.

Závěr:

Svaz měst a obcí České republiky

zásadně nesouhlasí

s navrhovanou reformou výkonu státní správy na obcích I. a II. typu,

se snahou Ministerstva pro místní rozvoj centralizovat stavební úřady v jeden státní úřad,

s návrhem Ministerstva dopravy převést kompetence silničních správních úřadů z obcí I a II. stupně na obce s rozšířenou působností,

žádá

o dokončení reformy veřejné správy na úrovni ústřední státní správy,

o co nejširší zapojení měst a obcí ČR do změnových procesů s ohledem na význam územní samosprávy v rámci veřejné správy.

Veřejné zakázky

Obce a města se v postavení veřejných zadavatelů potýkají neadekvátně dlouhými lhůtami, v nichž Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vyřizuje stížnosti na úkony zadavatele. Tyto lhůty výrazně překračují lhůty stanovené správním řádem pro vydání správního rozhodnutí. Přestože se některé stížnosti k Úřadu ukazují jako oprávněné, celá řada z nich slouží pouze coby nástroj konkurenčního boje mezi soutěžiteli, přičemž ale kvalitu soutěží nijak nezvyšují. Zdlouhavá řízení o těchto stížnostech pak pouze neúměrně prodlužují celou soutěž, což přináší komplikace zejména u projektů financovaných z evropských fondů.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

zásadně nesouhlasí

s neúměrně dlouhými lhůtami pro řízení o stížnostech proti úkonům zadavatele u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže,

žádá

vedení Úřadu o přijetí takových organizačních opatření, které povedou ke zkrácení těchto lhůt,

zákonem stanovit maximální lhůtu pro vydání rozhodnutí, po jejímž překročení se presumuje správnost zadávacího řízení.

Veřejná služba, veřejně prospěšné práce

V důsledku tzv. Sociální reformy došlo k rozsáhlým změnám v organizaci veřejné služby. Tyto změny v mnoha případech vedly ke snížení efektivity celého institutu a to zejména v důsledku ztráty motivačních prvků pro klienty a stále se zvyšující administrativy obcí. Ke konci roku 2012 byla navíc nálezem Ústavního soudu zrušena povinnost veřejnou službu vykonávat. Zároveň se stále snižují nebo dokonce zrušují příspěvky na vytváření pracovních míst v rámci veřejně prospěšných prací.

Svaz považuje veřejnou službu stejně jako veřejně prospěšné práce jako důležité nástroje aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných osob, které zároveň zvyšují sociální soudržnost obyvatel obce. Zároveň jimi mohou být levněji řešeny činnosti, které by jinak obce musely nákladněji vykonávat „regulárními“ zaměstnanci, či nakupovat od externích dodavatelů.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

požaduje

právní úpravu veřejné služby, která bude znamenat snížení administrativní zátěže pro obce a která přinese motivační prvky pro klienty veřejné služby,

posílení finančních prostředků na výkon veřejně prospěšných prací.

Financování sociálních služeb

Obce a města patří mezi významné zřizovatele (poskytovatele) sociálních služeb, přičemž fungování těchto služeb je financováno (v závislosti na typu služby) z plateb klienta, státní dotace, kterou momentálně přiděluje Ministerstvo práce a sociálních věcí a z dalších zdrojů (místní rozpočty, dary apod.). Současné znění zákona o sociálních službách předpokládá změnu financování tak, že o dotaci, kterou nyní poskytuje MPSV, budou v budoucnu rozhodovat jednotlivé kraje. Svaz se obává, aby kraje, které také zřizují sociální služby, v rámci dotačních řízení nediskriminovaly poskytovatele sociálních služeb, které sami nezřídily (k takovým excesům již v minulosti došlo). V současné době navíc klesá objem finančních prostředků, které do oblasti sociálních služeb plynou (nižší dotace, odebrání nebo revize stupně závislosti u příspěvků na péči). Důsledkem je pak snížení dostupnosti sociálních služeb pro klienty, přičemž současný demografický vývoj společnosti naznačuje, že v nedaleké budoucnosti bude naopak nezbytné dostupnost sociálních služeb zvýšit.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

zásadně nesouhlasí

s tím, aby dotace nově rozdělovaly kraje, aniž by byl zaručen rovný přístup k těmto dotacím,

žádá

změnit stávající způsob financování tak, aby byla (při zachování hospodárnosti) zajištěna dostupnost sociálních služeb a aby byl zajištěn rovný a transparentní přístup k prostředkům určeným na zajišťování sociálních služeb.

Veřejné opatrovnictví

V současné době vykonává celá řada měst a obcí tzv. veřejné opatrovnictví nad osobami, jež byly soudem zbaveny způsobilosti k právním úkonům, nebo byly v některých úkonech omezeny. Výkon této agendy je časově a finančně velmi náročný, a přestože již Ústavní soud konstatoval, že jde o výkon přenesené působnosti, obcím není ze strany státu nikterak refundována. Problematická je i nedostatečná právní úprava výkonu opatrovnictví, neboť ani stávající ani nový občanský zákoník nestanovuje podrobnější vymezení povinností opatrovníka vůči opatrovanci, přičemž je zřejmé, že rozsah činností, které obce vykonávají, je v mnoha případech značně široký.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

žádá

plné hrazení výkonu veřejného opatrovnictví ze strany státu, tedy obdobně, jako je tomu u sociálně-právní ochrany dítěte,

přijetí právní úpravy, která přesně vymezí obsah veřejného opatrovnictví.

Návrh řešení sociálního bydlení

Z koncepcí zpracovávaných jednotlivými ministerstvy vyplývá nutnost řešení tzv. sociálního bydlení. Všechny koncepce ať již zpracované např. Strategie boje proti sociálnímu vyloučení nebo v současné době zpracovávané se snaží stanovit zákonnou povinnost obcím v oblasti sociálního bydlení návrhem o sociálním bydlení.

Svaz odmítá uložení povinnosti zajistit ubytovací kapacity pro sociálně potřebné zákonem. Protože situace z hlediska ubytovacích kapacit a finančních nákladů na ně je v každé obci odlišná.

Primárně by měl stát garantovat jednotný systém zajištění dlouhodobého nájemního bydlení pro domácnosti, které nemohou za tržních podmínek získat přiměřené nájemní bydlení. Týká se to podpory výstavby tohoto typu bydlení např. dotacemi na určitý počet takových bytů v rámci komerční výstavby, aby docházelo k efektu tzv. mixu a tím se vyloučil vznik sociálně vyloučených lokalit. Na uvedené dotace by měly dosáhnout také obce s menším počtem obyvatel bez zprostředkovatele, např. Agentury pro sociální začleňování.

Je také důležité zjednodušit podmínky pro poskytování příspěvku na bydlení přímo pronajímateli a to zejména obcím. Současnou administrativu s možností zvláštního příjemce nemohou zejména menší obce personálně zajistit. Tím by se zmenšil počet neplatičů nájemného.

Dále je podstatné zamezit systému, kdy je výhodnější bydlet na ubytovně než v bytě (veškeré náklady na ubytování jsou hrazeny z dávek). Z praxe vyplývá, že vysoký poplatek za ubytování požadují zejména soukromé společnosti. Stát by měl budování sociálních bytů obcemi podporovat nejen finančně, ale měl by ponechat na zvážení jednotlivým obcím, zda potřebují vybudovat sociální bydlení či nikoli. Pouze obce samotné mohou posoudit, zda takové byty potřebují a komu je přidělují.

Svaz preferuje z výše uvedených důvodů spíše realizaci jednotlivých opatření, která lépe pokryjí potřeby sociálně slabých skupin než zákon o sociálním bydlení a které se mohou flexibilněji přizpůsobit měnícím se požadavkům potřeb těchto skupin.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

nesouhlasí

se vznikem zákona o sociálním bydlení,

žádá

vypracování opatření pro jednotlivé skupiny sociálně slabých obyvatel na základě analýzy možností obcí a potřeb sociálně slabých obyvatel,

zjednodušení podmínek pro poskytování příspěvku na bydlení pronajímateli,

hrazení vzniku tzv. sociálních bytů zcela ze státního rozpočtu.

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je v současné době hlavním nositelem státní politiky sociálního začleňování. Ačkoliv je v zakládacích dokumentech uvedeno, že „Agentura je nástrojem vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování“, tak právě obce jsou stávajícím působením Agentury opomíjeny v projednávání důležitých materiálů a mnohdy uměle a především nepravdivě diskreditovány. Z praktických zkušeností starostů je jednoznačné, že smysluplnější pomoci se městům a obcím dostává standardní prací ministerstev či poradních orgánů při Úřadu vlády České republiky, které navíc mají zájem i o názory samospráv. Vzhledem k dosavadním výsledkům Agentury, způsobu vedení Agentury, stejně jako dalším plánům Agentury, je nejvhodnějším řešením její zrušení a přenesení řešení problematiky na již fungující orgán tzn. pověřit koordinací prací v oblasti sociálního začleňování Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Závěr:

XIII. Sněm Svazu měst a obcí České republiky

nesouhlasí

s dalším působením Agentury pro sociální začleňování při Úřadu vlády,

žádá,

aby Agentura působila v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí.